

ศิลปะวิสัย

ธีระ ปาลเปรม¹

บทคัดย่อ

“ศิลปะเกิดจากชีวิต และเพราะชีวิตทำให้เกิดศิลปะ”

ศิลปะได้ปรากฏและดำรงอยู่ สัมพันธ์เคียงคู่กับชีวิตมนุษย์มาแต่อดีตกาล โดยเมื่อแรกเริ่ม ศิลปะได้เกิดขึ้น อาจจะเพราะความบังเอิญ หรืออุบัติขึ้นอันเนื่องด้วยเหตุบังเอิญ ที่ทำให้มนุษย์พินิจคิดสร้างสรรค์ผลงานที่สอดคล้องกับสัญชาตญาณ การดำรงชีพ และเพื่อความปลอดภัยแก่ชีวิต แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป ก็ได้มีการวิวัฒน์ - พัฒนาตามความปรารถนา เพื่อความพึงใจหมายของมวลมนุษย์ ทำให้ปรากฏมีความแตกต่างหลากหลาย อันเนื่องด้วยความเชื่อ ความศรัทธา และด้วยความมุ่งมั่น ความคิดผลงานจิตวิญญาณ ทำให้ปรากฏลักษณะเฉพาะ ของผลงานการสร้างสรรค์ อันเป็นศิลปะวิสัยแห่งชีวิตมวลมนุษย์ของแต่ละเผ่าพงศ์ และเมื่อศิลปะมีสัมพันธ์เคียงคู่กับชีวิตมนุษย์มาตลอดกาล ก็เป็นเหตุบังเอิญ นำมาสู่การตั้งสมมติฐาน เทียบเคียงให้ศึกษาได้ ระหว่างศิลปะวิสัย กับองค์ประกอบแห่งชีวิต ให้ได้แสดงผลเป็นองค์ความรู้ อันเป็นส่วนหลักแห่งความเข้าใจและเข้าถึงเรื่องของชีวิต คือ ญาณวิทยา ซึ่งก็คือปรัชญาสาขาหนึ่ง ว่าด้วยกำเนิดลักษณะและความถูกต้องแห่งความรู้ ตลอดจนวิธีหาความรู้ อันเป็นภาคส่วนสำคัญแห่งชีวิต ในการสร้างความคิด และจินตนาการ

คำสำคัญ: 1. ศิลปะวิสัย 2. รูปลักษณะ 3. นามลักษณะ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
อีเมล supphaka@yahoo.com

Nature of Art

Teera Palprem²

Abstract

“Art originates from life because life creates art.”

Art has come into existence and co-existed with humans since the ancient time. In the beginning, art may have emerged accidentally or because of certain factors that caused humans to create artwork which corresponded to their instinct, way of living and security in life. Later on, art evolved and developed in accordance with human's desire and satisfaction, resulting in diversity. Due to beliefs, faith, determination, thoughts and spirituality, unique features of creative work emerged and became the nature of art of different groups of humans. As art has always co-existed with humans, it is hypothesized that there is a relationship between the nature of art and elements of life. This can lead to new knowledge of epistemology, which is a key element in understanding and appreciating life. Epistemology is a branch of philosophy concerned with the emergence, the accuracy and the search of knowledge, which is a crucial part of life in creativity, thoughts and imagination.

Keyword: 1. Nature of Art 2. Appearance 3. Aptronym

² Assistant Professor, School of Architecture Sripatum University, Bangkok, Thailand.
E-mail address: supphaka@yahoo.com

บทนำ

บทความและภาพทัศนที่ได้สรรค์สร้างให้ปรากฏขึ้นนี้ เป็นภาคส่วนหนึ่งแห่งองค์ความรู้ของ ศิลปะ: ศิลปะวิสัย เพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจ และเป็นข้อมูลหนึ่งในการก้าวข้ามโน้ตสนให้เข้าถึงเหตุแห่งความตั้งใจได้ชัด และสาระแห่งความคิดสร้างสรรค์ (Sources of Inspiration and Creation) ด้วยเรื่องสภาวะลักษณะแห่งศิลปะสร้างสรรค์ อันเนื่องด้วยเหตุปัจจัยของรูปลักษณะ และนามลักษณะ ที่เป็นผลสัมฤทธิ์ของการผสมผสานสัมพันธ์กันด้วยกายภาพและมโนภาพ แห่งศิลปะวิสัย

สารัตถะทั้งมวลนี้เป็นส่วนหนึ่งขององค์ความรู้จากผลที่ได้เข้ามาศึกษาและปฏิบัติ โดยเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร (คณะมัณฑนศิลป์) เมื่อ พ.ศ. 2503 ซึ่งประสิทธิ์ประสาทให้มีความรู้ความสามารถโดยอาจารย์ผู้สอนจากคณะจิตรกรรม-ประติมากรรมฯ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะโบราณคดี และคณะมัณฑนศิลป์ เมื่อสำเร็จการศึกษา ก็ได้บรรจุเป็นอาจารย์ผู้สอนประจำ ระหว่างปี พ.ศ. 2507 - 2544

ศิลปะวิสัย (Art Spirituality)

เนื่องเพราะชีวิต ประกอบด้วยความจริงแท้แห่งความเป็นธรรมดาและธรรมชาติ อันเป็นธรรมขั้น คือ ความเป็นรูปธรรม และนามธรรม ด้วยกรณีนี้ เมื่อตั้งสมมติฐานเพื่อศึกษาเทียบเคียงกับข้อวินิจฉัยคุณค่าลักษณะทางศิลปะสร้างสรรค์ที่ถ่านามาเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับชีวิตก็อาจปรากฏความนัย ได้ดังนี้

1. การสร้างสรรค์ (Creation) การสร้างสรรค์ให้มีผลขึ้น หรือปรากฏรูปผลงานขึ้น คือ รูป

2. สุนทรียภาพ (Aesthetic) ความงามอันเหมาะสมตามสภาพการณ์อันเกี่ยวเนื่องกับความรู้สึกล คือ เวทนา

3. องค์ประกอบ (Composition) หลักการและหรือทฤษฎีแห่งองค์ประกอบที่สำคัญกับการศึกษาและการปฏิบัติ อันสร้างสรรค์ความคิดนี้กับที่กด้วยความจำ คือ สัญญา

4. มโนคติ (Conception) กระบวนการวิวัฒน์-พัฒนา ในการสร้างสรรค์ที่ต้องใช้จินตนาการและการให้ปรากฏผลของความคิด จินตนาการ คือ สังขาร

5. อารมณ์ (Emotion) อารมณ์ หรือการรับรู้ด้วยใจ อันเนื่องกับภาคส่วนของจิตวิญญาณ คือ วิญญาณ

6. วิธีการ (Technique) วิธีการ และชั้นเชิง (Tactics) ในการดำเนินการสร้างสรรค์ คือ การดำเนินชีวิต

ด้วยสมมติฐานนี้แสดงให้เห็นได้ว่า ชีวิตประกอบด้วยความเป็น รูป โดยมีรูปลักษณะ คือรูปแบบของทัศนธาตุที่แตกต่างไปตามสภาพกายและความเป็นนาม โดยมีนามลักษณะ คือลักษณะหรือสภาพของทัศนธาตุ แสดงศักยภาพในการดำเนินชีวิตไปตามสภาวะการณ์ของแต่ละนาม คือ เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ซึ่งสรุปได้ว่า เป็นธรรมสาระแห่งชีวิต โดยมีจิตวิญญาณเป็นธรรมขั้นหลัก และเมื่อองค์ประกอบสัมพันธ์จิตตามธรรมชาติแล้ว อาจปรากฏให้เห็นได้ว่า ผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยความรู้ค่า (Appreciation) และ ประจักษ์ (Manifestation) ในผลงานศิลปะสร้างสรรค์ ด้วยจิตวิญญาณอย่างแท้จริงนั้น จะส่งผลให้ประสาธอินทรีย์ของผู้สร้างสรรค์ เจริญงามด้วยความปิติ และสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ด้วยความเข้าใจ และเข้าถึงเรื่องของชีวิตอย่างเป็นเอกภาพ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า “ศิลปะเกิดจากชีวิต และเพราะชีวิตทำให้เกิดศิลปะ”

เนื่องเพราะเหตุแห่งความสนใจได้คิด (Sources of Inspiration) จากสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตให้มนุษย์เพียรพยายามผลิตผลงานให้ได้ปรากฏรับรู้เป็นเบื้องต้นแก่ชีวิตในการดำรงชีพ โดยจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์เริ่มตั้งแต่ยุคหินเก่า (Paleolithic) หรือยุคหินตอย (Chipped Stone) ได้ปรากฏหลักฐานว่ามนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ประมาณ 1,000,000 BC. นี้ ได้นำเอาหินมาตอย - กะเทาะกัน ก่อให้เกิดความแหลมคมเพื่อใช้ในการล่าสัตว์และป้องกันตัว ซึ่งอาจกำหนดความได้ว่า “เป็นผลงานการออกแบบเริ่มแรก ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อชีวิต” เพราะเกิดจากจิตวิญญาณแห่งการดำรงชีพอันเนื่องมาจากเหตุแห่งความสนใจได้คิด และหลังจากนั้นก็ได้มีการพัฒนา ปรับเปลี่ยนไปตามธรรมารมณอันเป็นอารมณตามธรรมดาและธรรมชาติของมนุษย์ตลอดมา ด้วยศรัทธา ความคิด และจินตนาการ ให้ได้ปรากฏเห็นเป็นสภาพการณ์ด้วยจิตวิญญาณแห่ง “ศิลปะวิสัย” พร้อมทั้งให้อารมณความรู้สึกร่วมด้วยคุณค่าที่แตกต่างหลากหลาย ตามคุณลักษณะโดยเฉพาะ

เหตุปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์อย่างมีคุณภาพ และแสดงคุณค่าแห่งศิลปะวิสัย คือ การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และนำไปสู่งานศิลปะสร้างสรรค์ ที่ควรได้เริ่มแต่พื้นฐานซึ่งมีที่มาจากธรรมชาติ อีกทั้งผลงานชั้นครู และพลังผลของจินตนาการให้ปรากฏเป็นองค์ความรู้ ที่สามารถสร้างสรรค์กระบวนการความคิดให้เข้าใจในเรื่องของหลักแห่งองค์ประกอบ (Principal of Composition) และทฤษฎี เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ได้หลากหลายมิติ ด้วยกระบวนการของความคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Idea) แล้วนำผลมาสู่ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Idea) พร้อมทั้งผสานสัมพันธ์กับความคิดฝันจินตนาการ (Imaginable Idea) อันเป็นองค์รวมของการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ (Visual Art) และด้วยเหตุปัจจัยหลักแห่งความคิดทั้งสามประการนี้ มีกระบวนการอันเป็นองค์ประกอบของการศึกษา (Study) ซึ่งเป็นความสำคัญให้การสร้างสรรค์ได้ผลสัมฤทธิ์ตั้งใจหมาย ประกอบด้วย

1. สำรวจ (Survey) เพื่อให้ได้ศึกษาสาระ เรื่องราว ข้อมูล ทั้งภาพรวมและรายละเอียดที่แตกต่างหลากหลาย โดยการรวบรวมผลการสำรวจ นำมาเพื่อเข้าสู่การวิเคราะห์

2. วิเคราะห์ (Analyse) เพื่อให้ได้ศึกษา ชนิด-ประเภท ทั้งภาพรวมและรายละเอียดของผลการสำรวจ ให้เห็นได้ชัดเจนถึงความสอดคล้อง หรือความต่างที่ตรงกันข้าม พินิจ กำหนด แยก - แบ่ง ข้อมูลที่สัมพันธ์กับความประสงค์ เพื่อนำไป เจาะลึก - ศึกษา เสาะหาเฉพาะเรื่องอันเป็นรูปแบบของการวิจัย

3. วิจัย (Research) เพื่อให้ได้เสาะหาข้อมูล ภาพรวม หรือรายละเอียดเฉพาะเรื่องที่ตรงประเด็นตามความประสงค์ถึงแก่น - แกน ความรู้อย่างแท้จริง เพื่อจะได้เป็นเหตุปัจจัยนำไปสู่การวิวัฒน์ - พัฒนา

4. วิวัฒน์-พัฒนา (Innovate-Develop) ข้อมูล ภาพรวม หรือรายละเอียดที่เกิดจากผลของการวิจัยโดยการสร้างสรรค์ ทั้งภาพทัศน์ และมโนทัศน์ คือ การให้ปรากฏผลของความคิด การปรับปรุงแก้ไข ให้มีการพัฒนาปรับปรุงที่ดีขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงโดยการวิวัฒน์ขึ้นใหม่ตามเป้าประสงค์เพื่อก้าวไปสู่การสร้างสรรค์

5. สร้างสรรค์ (Create) เพื่อเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ ให้มีขึ้นหรือปรากฏขึ้นของภาพทัศน์ และมโนทัศน์ โดยรูปแบบของทัศนธาตุ (รูปลักษณ์) ที่ผสมสัมพันธ์กับลักษณะหรือสภาพของทัศนธาตุ (นามลักษณ์) ด้วยวิธีการและขั้นตอนเชิงในการสร้างสรรค์ ให้เห็นผลของกระบวนการศึกษา (Study)

การสร้างสรรคอย่างมีคุณภาพ ที่แสดงถึงคุณค่าของผลงานนั้น อาจจะมีแตกต่างหลายหลายอารมณ์ตามสภาพการณ์ และโดยหลักแห่งองค์ประกอบศิลป์ (Aesthetic Composition) พร้อมทั้งองค์ประกอบสัมพันธ์ (Subordination) ซึ่งมีภาคส่วนรายละเอียดอันเป็นหลักการศึกษาที่สำคัญ ซึ่งเป็นจิตวิญญาณของศิลปะวิสัย จะเป็นองค์ความรู้ส่งผลงานสร้างสรรค์ ให้ปรากฏได้ถึงเรื่องของ

- ความงาม (Aesthetic)
- อารมณ์หรือการรับรู้ด้วยใจ (Emotion)
- จินตนาการ (Imagination)
- ความลึกลับ - ซบซ้อน (Occult)
- ความล้ำนำสมัย (Ultramodern)

ทั้งมวลนี้ อาจกล่าวโดยภาพรวมได้ว่า ผลงานศิลปะสร้างสรรค์นั้น ควรแสดงให้เห็นถึงความงามอย่างสมบูรณ์และเหมาะสมตามสภาพการณ์ พร้อมทั้งสัมผัสอารมณ์ความรู้สึกอย่างน่าประทับใจด้วย อาจกล่าวได้ว่าดูดี - มีรสชาติ หรือโดนตา - โดนใจ (Aesthetic-Emotion) พร้อมทั้งสมควรให้เห็นสภาวะการณ์ที่สร้างเสริมจินตนาการสานความคิดผ่นต่อไปได้ และ

อาจปรากฏปรากฏการณ์แห่งความลึกลับซับซ้อน อันน่าค้นหา และผนวกเสริมสานด้วยลักษณะการณที่แปลกล้าสมัยไม่เหมือนดั้งเดิม เป็นอาทิ

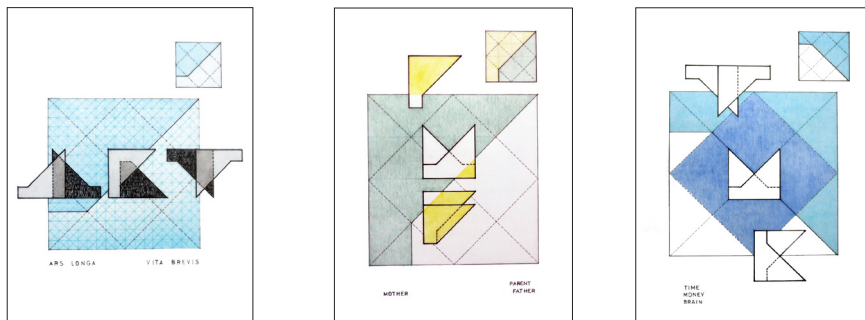
การจะรู้ค่าและประจักษ์ต่อศิลปะวิสัยได้นั้น นอกจากควรต้องรู้เรื่องหลักการและทฤษฎีแห่งองค์ประกอบการสร้างสรรค์แล้วควรมีความเข้าใจซึ่งถึงแก่นที่มาแห่งกระบวนการความคิด ด้วยความรู้สึกสัมผัส (Sensation) ในการทำความเข้าใจผลงานศิลปะสร้างสรรค์ด้วยทักษะพิเศษที่ซึมซับหลักการและทฤษฎี จนเป็นสัญชาตญาณ อาจเรียกได้ว่าเป็นศิลปนิสัย (Artistic Sense) ซึ่งเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในการรู้ค่า และประจักษ์ต่อผลงานศิลปะสร้างสรรค์

ผลงานศิลปะสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกสะเทือนใจ (Emotion) และดึงดูดความรู้สึกสัมผัส (Sensation) พร้อมทั้งมีลักษณะให้รับรู้ได้ถึงความรู้สึกแห่งความคิดฝัน สร้างจินตนาการ (Imagination) ให้เกิดขึ้นต่อไปได้นั้น มีสาระสำคัญที่เป็นแก่นสารอันควรศึกษาและทำความเข้าใจ เพื่อสร้างความคุ้นชินกับจิตวิญญาณแห่งศิลปะ (Art Spirituality) อันเป็นศิลปะวิสัย ประกอบด้วยเรื่องของการสร้างสรรค์ (Creation)

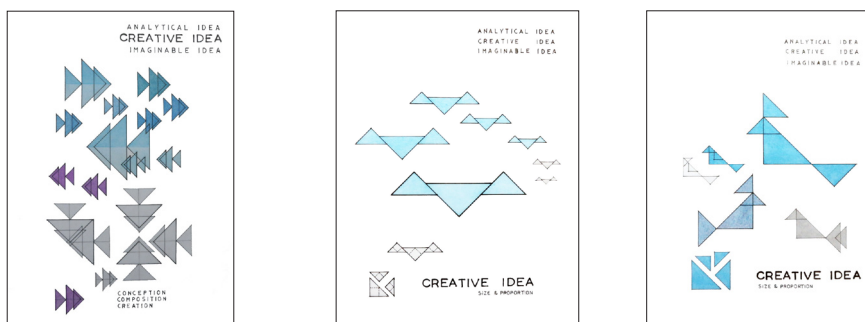
- สุนทรียภาพ (Aesthetic)
- องค์ประกอบ (Composition)
- มโนภาพ (Conception)
- อารมณ์ (Emotion)
- วิธีการ (Technique)

การสร้างสรรค์ (Creation)

เป็นเรื่องของการให้ปรากฏภาพทัศน์การแสดงผลงานของการวิวัฒน์ - พัฒนา ปัญหาความคิดจากรูปธรรมของข้อมูล สาระหรือเรื่องราว โดยความคิดสร้างสรรค์ให้ปรากฏผลงานที่อาจดำเนินการให้เกิดรูปลักษณะที่สามารถแปรเปลี่ยนได้หลายรูปแบบ ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ประพันธ์ภาพ (Compose) ด้วยลักษณะที่ผสมผสานกันอย่างสอดคล้องกลมกลืน (Harmony) หรือแตกต่างตรงกันข้าม (Contrast) หรือขัดกัน (Discord) เป็นต้น และโดยรวมแล้วก็เพื่อลักษณะแห่งสุนทรียภาพที่สัมผัสต่ออารมณ์ความรู้สึก ด้วยการแสดงออกของท่าที ลีลา หรือท่วงทำนองของผลงานและก่อให้เกิดจินตนาการเพื่อสร้างด้วยผลของการอวยพวยพุ่งทางปัญญาความคิดที่มีลักษณะพิเศษของความฝัน จินตนาการ (Imaginable Idea) แล้วนำมาสร้างสรรค์ใหม่ (Reform) ที่ต่างจากเดิมหรือต่างจากต้นแบบ

ภาพที่ 1 - 3 เป็นการนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์รูปลักษณะหนึ่ง โดยใช้รูปร่างสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่ได้มีการแบ่งและแยกรูปร่าง โดยการออกแบบกำหนดไว้ แล้วนำมาประพันธ์ภาพ (Comppose) สร้างความนัยของภาพเพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นนำความคิดและผนวกกับการก้าวเข้าสู่หลักกรรมเป็นสาระสำคัญแห่งชีวิต

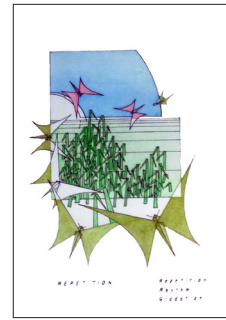
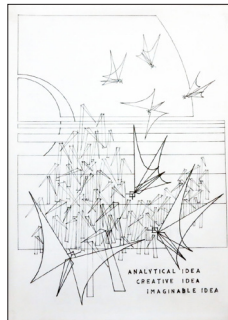
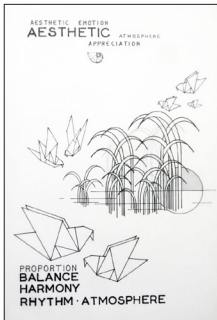
ภาพที่ 4 - 6 แสดงการนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์ภาพทัศนจากรูปร่างที่กำหนด เพื่อให้ความรู้สึกนัยยะที่เป็นธรรมชาติ

สุนทรียภาพ (Aesthetic)

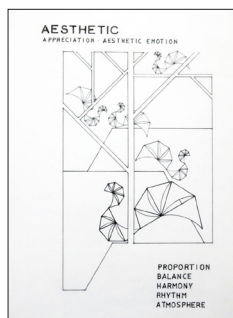
สุนทรียภาพ คือ ผลของสภาพการณ์ที่ถึงพร้อมด้วยคุณค่าของความงาม อันเป็นกระบวนการศึกษา มาจากศาสตร์สาขาหนึ่งของวิชาปรัชญา ว่าด้วยสุนทรียศาสตร์ แสดงถึงสาระหลักว่าด้วยความรู้และความจริงทั้งมวลประเภท อภิปรัชญา (Metaphysic) คือศาสตร์ที่อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ทั้งหลายทั้งปวงอันเป็นวิสัยของธรรมชาติโดยแท้

ด้วยวิจรรณญาณอันเนื่องมาจากธรรมชาติ เมื่อกล่าวถึง "สุนทรียศิลป์" ควรรย้อนยุคมนุษย์ Cro-Magnon Man (22,00 B.C.) ที่อาศัยอยู่ในบริเวณหุบผา (Dordogn Vally) ด้วยงานจิตรกรรมบนผนังถ้ำ Altamira Caves ประเทศ Spain แสดงให้เห็นภาพฝูงสัตว์ และมนุษย์ผู้ล่าเพื่อชีวิต สามารถสื่อสะท้อนให้ความรู้สึกสัมผัสได้ถึงความงาม

ให้เกิดความประทับใจได้อย่างน่าทึ่ง กล่าวได้ว่า สุนทรียภาพ เป็นเรื่องของความงามอันวิจิตร (Aesthetic Beauty) ที่มีทั้งในธรรมชาติและสรรพสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ก่อให้เกิดสภาวะการรับรู้ต่ออารมณ์ความรู้สึกประทับใจ อันเนื่องด้วยประจักษ์ในค่าของความงามที่สัมพันธ์กับ สติ ปัญญา ความคิด และจิตวิญญาณ ของแต่ละบุคคล ด้วยเรื่องรูปลักษณ์ และนามลักษณ์อันงามวิจิตร ดุติ มีเสน่ห์ สัมผัสถึงอารมณ์การรับรู้ด้วยใจแห่งสุนทรียภาพ (Aesthetic Emotion) ซึ่งโดยหลักแห่งองค์ประกอบแล้ว รูปลักษณ์ผลงานการสร้างสรรคัมักจะปรากฏด้วยเรื่องส่วนสัดที่มีการผสานสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม (Proportion) และสมส่วนทรงด้วยดุลยภาพ (Balance) พร้อมทั้งการประสานกลมกลืน แม้รูปลักษณ์และนามลักษณ์ จะแตกต่างกัน (Harmony) มีจังหวะลีลาที่ค่าความแตกต่างสัมพันธ์กันดี (Rhythm) มีลักษณะการณ์ ที่ผสานสอดคล้องกับสภาพบรรยากาศ (Atmosphere) เป็นอาทิ

ภาพที่ 7 - 9 แสดงเรื่องของขนาดและส่วนสัดของทัศนธาตุ ด้วยเรื่องของบรรยากาศระยะใกล้ - ไกล อันเป็นธรรมชาติแห่งสุนทรียภาพตามธรรมชาติ

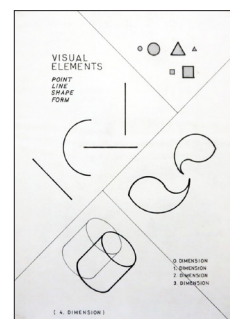
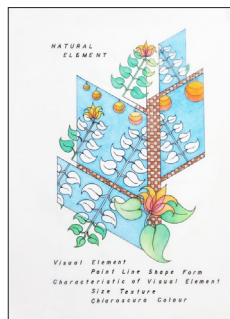

ภาพที่ 10 - 11 แสดงเรื่องของทัศนธาตุที่มีจังหวะลีลาในการจัดวางองค์ประกอบ

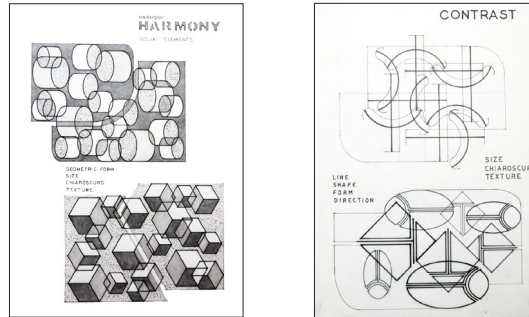
องค์ประกอบ (Composition)

องค์ประกอบ คือ องค์ความรู้ที่สร้างความสามารถทางปัญญาและความคิดนึกให้เกิดศิลปะนิสัย (Artistic Sence) แก่ผู้สร้างสรรค์ว่าด้วยเรื่องของหลักการ และหรือทฤษฎีแห่งองค์ประกอบอันจะเป็นเหตุปัจจัยให้ผลงานการสร้างสรรคเกิดภาคส่วนที่สัมพันธ์กันได้อย่างงามประณีต โดยเมื่อต้องสร้างสรรคผลงาน หรือประพันธ์ภาพเรื่องราวให้มีเนื้อหาสาระหลากหลาย แม้รูปลักษณ์หรือนามลักษณ์ จะแตกต่างกัน ตรงกันข้าม หรือเพื่อแสดงผลของการขัดกันไม่ประสานกัน (Contrast - Discord) อันเป็นการจุดประกายความน่าสนใจ หรือเพื่อให้ผลงานนั้นผสมผสานกลมกลืน แสดงความเป็นเอกภาพ (Harmony - Unity) โดยการที่จะให้ผลงานสร้างสรรคมีความงาม แลดูน่าประทับใจได้นั้น ต้องเพ่งพินิจ คิดนึก ถึงความสำคัญ ทั้งภาพรวมและรายละเอียด พร้อมส่วนหลัก - ส่วนรอง หรือส่วประธาน - ส่วนประกอบ (Principles - Subordinates) ให้เข้าใจอย่างแท้จริง พร้อมทั้งภาคส่วนความรู้ที่ต้องศึกษาและปฏิบัติ เรื่องของหลักการและหรือทฤษฎีแห่งองค์ประกอบอันเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญ

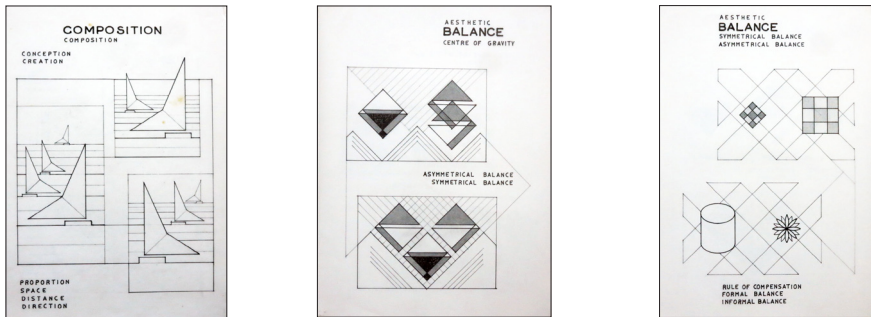
การศึกษาภาคส่วนความรู้เรื่ององค์ประกอบ โดยหลักการเบื้องต้นควรทำความเข้าใจเรื่องของทัศนธาตุ (Visual Element) ทั้งหมด ที่แสดงให้เห็นด้วยลักษณะความเป็นมิติ (Dimension) คือ จุด (Point) แสดงลักษณะศูนย์มิติ เส้น (Line) แสดงหนึ่งมิติ รูปร่าง (Shape) สองมิติ และรูปทรง (Form) แสดงลักษณะสามมิติ ซึ่งเป็นรูปลักษณ์ที่แสดงความแตกต่างเรื่องชนิดและประเภทของทัศนธาตุ ซึ่งมีเป็นธรรมชาติอยู่ในธาตุ (Characteristic of Visual Elements) อันเป็นนามลักษณ์ของทัศนธาตุ ด้วยเรื่องของขนาด (Size) ผิวพื้น (Texture) ค่าน้ำหนักความอ่อน - เข้ม (Chiaroscuro) และสี (Colour)

ภาพที่ 12-14 แสดงเรื่องของทัศนธาตุ คือ จุด เส้น รูปร่าง และรูปทรง อันมีปรากฏอยู่ในธรรมชาติและสิ่งทีสร้างสรรค์ขึ้น

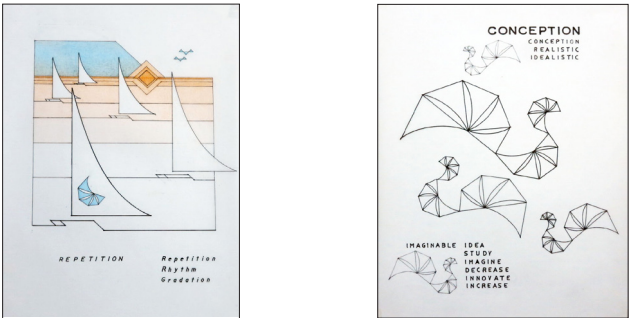
ภาพที่ 15 - 16 แสดงเรื่องของทัศนธาตุ ที่มีการผสมกลมกลืน และมีรูปลักษณะแตกต่างกันแต่มีการสร้างสรรค์องค์ประกอบที่มีการผสมกลมกลืน

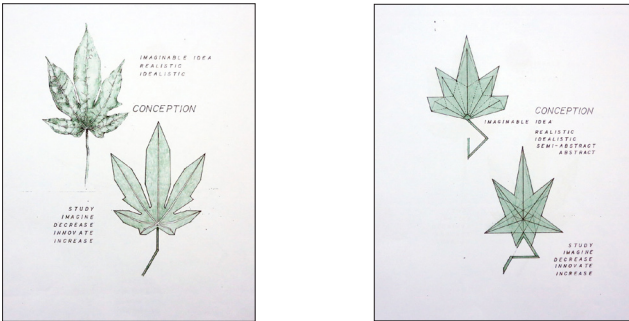
ภาพที่ 17 - 19 แสดงผลของอารมณ์แห่งการรับรู้ เรื่องความสมดุลด้วยทฤษฎีแห่งองค์ประกอบ

มโนภาพ (Conception)

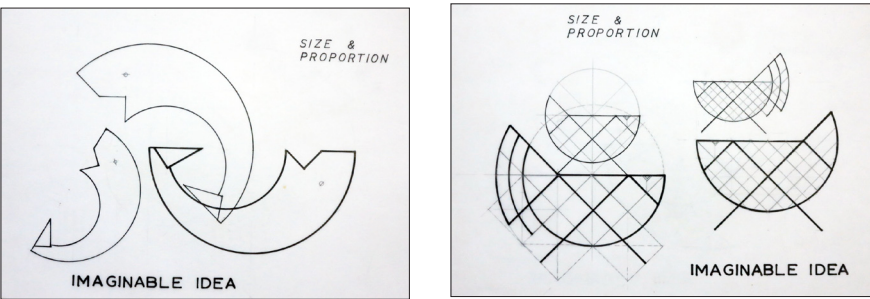
ด้วยเหตุปัจจัยอันเป็นที่มาของการสร้างสรรค์ผลงานที่ได้แสดงลักษณะของความเหมือนจริงจากต้นแบบเดิม เช่น มีที่มาจากธรรมชาติ หรือมีที่มาจากผลงานสร้างสรรค์และได้ปรากฏขึ้นแม้ว่าจะแตกต่างจากต้นแบบบ้าง แต่ยังคงลักษณะความเหมือนจริงอยู่ (Realistic) ทั้งนี้เพราะนั้นเป็นการแสดงความสามารถ และหรือแสดงลักษณะพิเศษเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค์ ต่อเมื่อได้ผ่านกระบวนการความคิดแปรเปลี่ยนลักษณะเดิมจากความเหมือนจริงแตกต่างจากต้นแบบ แต่อาจยังคงร่องรอยลักษณะรูปแบบเดิม ให้รับรู้และเข้าใจได้ว่ามาจากต้นแบบนั้น ทำให้ปรากฏผลเป็นลักษณะทางอุดมคติ (Idealistic) และเมื่อก้าวเข้าสู่กระบวนการศึกษา วิวัฒน์ - พัฒนา ด้วยการตัดทอน เพิ่มเติม หรือแปรเปลี่ยน โดยญาณทัศนะ (Conceivable Sense) พ้นจากความเป็นรูปธรรมตามต้นแบบด้วยการจินตนาการ (Imagination) ทำให้ปรากฏรูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi-Abstract) และรูปแบบนามธรรม (Abstract) อันเป็นการหลุดพ้นจากความเหมือนจริงอย่างสิ้นเชิง ด้วยมโนคติ (Concept) ซึ่งก็คือ ภาพปรากฏจากกระบวนการความคิดให้ผลเห็นเป็นมโนภาพของผู้สร้างสรรค์

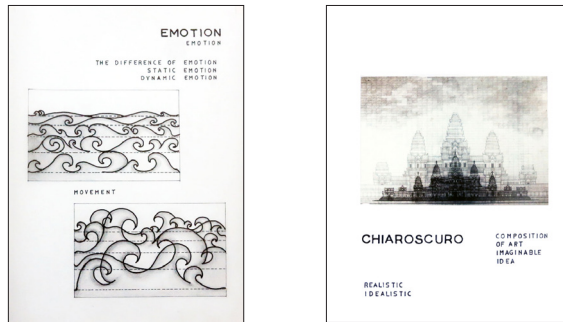
ภาพที่ 20 - 21 แสดงเรื่องของกายภาพ และมโนภาพ อันเป็นที่มาแห่งการสร้างสรรค์องค์ประกอบ

ภาพที่ 22 - 23 แสดงการวิวัฒน์-พัฒนาจากการศึกษารูปธรรมของความเหมือนจริงและด้วยกระบวนการ
สร้างสรรค์แห่งโนคติให้ปรากฏผลเป็นนามธรรม

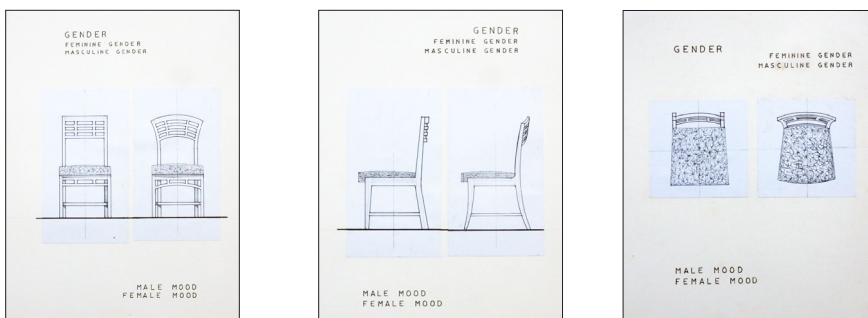
ภาพที่ 24 - 25 แสดงผลของมโนภาพ โดยมีที่มาจากกายภาพแห่งธรรมชาติ

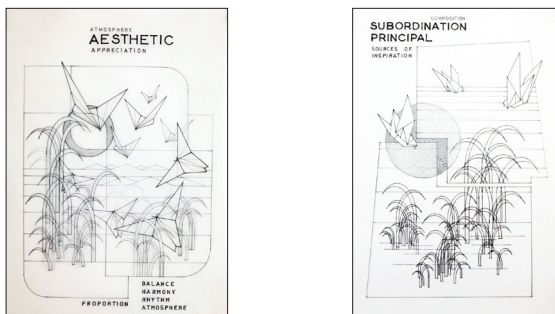
ภาพที่ 26 - 27 แสดงเรื่องของอารมณ์แห่งความเคลื่อนไหว ทั้งรูปแบบนุ่มนวลและรูปแบบรุนแรงและ เรื่องการสมส่วนทรงของทัศนธาตุ และการจัดวางที่ให้อารมณ์ความรู้สึกด้วยเรื่องของสมดุล

อารมณ์ หรือการรับรู้ด้วยใจ (Emotion)

การสร้างสรรคผลงานเพื่อให้ได้ผลดีมีคุณค่า โดยภาพรวมที่นอกจากภาพลักษณ์อันสุนทรีย์ (Aesthetic) แล้วควรต้องได้คุณลักษณะของปรากฏการณ์แห่งอารมณ์ความน่าประทับใจด้วย เพราะเมื่อผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการผสานสัมพันธ์อย่างกลมกลืนด้วยความประณีตอันวิจิตร และด้วยคุณลักษณะดูดีมีความงดงาม ย่อมจะทำให้เกิดความรู้สึกดี มีความสุข สบายใจ อารมณ์แจ่มใสเบิกบาน แม้ในลักษณะตรงกันข้าม ผลงานที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกที่น่ากลัวหรือไม่สร้างความแจ่มใสเบิกบาน จะทำให้อารมณ์ความรู้สึกหดหู่ ดูเศร้าหมองก็ตามที่ เหตุที่เป็นเช่นนั้น ก็เนื่องเพราะผลงานสร้างสรรค์ หรือศิลปกรรมนั้น ได้เปล่งประกายคุณค่า สัมผัสการรับรู้สะท้อนใจ อันเนื่องมาจากผลสะท้อนทางอารมณ์ หรือการรับรู้ด้วยใจนั่นเอง

ภาพที่ 28 - 30 แสดงผลงานการออกแบบสร้างสรรค์ที่ให้อารมณ์ความรู้สึกด้วยเรื่องของความมั่นคง แข็งแรงและนุ่มนวลอ่อนช้อย

ภาพที่ 31 - 32 แสดงบรรยากาศโดยรวมของชีวิตตามธรรมชาติ

วิธีการ (Technique)

เนื่องเพราะคำว่า “เทคนิค” มักจะเป็นที่นิยมในการใช้แทนคำว่า “วิธีการ” โดยอนุโลม และตามความนัยของคำนี้ แสดงให้เห็นได้หลายรูปการณ์ คือทั้งวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน หรือลักษณะของผลงาน ที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์พิเศษเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค์ เป็นต้น

เทคนิค (Technique) คือการใช้วิธีการที่มีส่วนช่วยทำให้การสร้างสรรค์ผลงาน เป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ได้ โดยเมื่อผู้สร้างสรรค์ผนวกวิธีการและชั้นเชิง (Technique and Tactics) ให้ผสมผสานคล่องกัน เพื่อให้ผลงานดูดี มีเสน่ห์ น่าประทับใจ และที่สำคัญยิ่งก็ด้วยภาคส่วนของหลักแห่งองค์ประกอบพร้อมทั้งการแสดงผลสัมฤทธิ์ของ กระบวนการศึกษาการสร้างสรรค์ทั้งหมดก็จะเป็นเหตุปัจจัยให้ผลงานสมบูรณ์ แลดูงดงามดี และมีรสชาติสัมผัสอารมณ์ความรู้สึกได้

แต่ที่สุดแล้ว ไม่ควรถือเอาผลของทาง “Technique” เป็นหลักสำคัญในการวิพากษ์วิจารณ์ (Judicial Criticism) คุณค่าของผลงาน เนื่องเพราะมีหลายผลงานสร้างสรรค์ที่งาม ดีมีคุณภาพ ด้วยทำที่ที่แสดงออก (Technics) อย่างงดงาม ดูดีมีรสชาติและน่าประทับใจ แต่ไม่ได้แสดงคุณค่าความสมบูรณ์ทาง “วิธีการ” นั้น ยังคงมีปรากฏให้เห็นรู้สึกน่าประทับใจได้เสมอ

ภาพที่ 33 - 37 แสดงรูปธรรม และนามธรรม ที่ได้ปรากฏเป็นปกติธรรมดา และได้มีการสร้างสรรค์โดย
วิวัฒน์-พัฒนาแปรเปลี่ยนด้วยมโนคติ ให้เกิดรูปลักษณะที่สัมผัสอารมณ์ความรู้สึกที่
แตกต่างกัน เป็นอาทิ (ใบเรือคือ สารแห่งความคิด)

ภาพที่ 38 แสดงรูปแบบของการสร้างสรรค์ด้วยวิธีการให้เห็นมุมมองที่แตกต่าง พร้อมทั้งวิธีการและขั้นตอน
ให้ปรากฏผลด้วยเรื่องขนาด และส่วนสัด ของรูปลักษณะ และนามลักษณะของทัศนธาตุ ก่อนดำเนินการ
สร้างสรรค์ เพื่อนำไปจัดองค์ประกอบ References

“ศิลปะเกิดจากชีวิต และเพราะชีวิตทำให้เกิดศิลปะ”

(Art is originated in life and because of life, Art is created)

ข้อความนี้ เป็นสัจธรรมปรากฏให้ได้รับรู้มาแต่อดีตกาล และได้ปรากฏผลของการวิวัฒน์ - พัฒนาแห่งศิลปะสร้างสรรค์ที่ผสมผสานสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของมวลมนุษยชาติตลอดกาลมาจนปัจจุบัน ด้วยสมมติความมุ่งมั่นปัญญาความคิด และจิตวิญญาณอันเป็นธรรมชาติแห่งชีวิตของมวลมนุษย์ ที่ได้สัมพันธ์กับผลงานสร้างสรรค์อันทรงคุณค่า และได้แสดงลักษณะจิตวิญญาณแห่งศิลปะวิสัย (Art Spirituality) ที่มีการผสมผสานสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตเสมอมา

References

- Fine Arts Department. (1944). **Theory of Composition** (ทฤษฎีแห่งองค์ประกอบ).
Nakornluang: Fine Arts Department.
- Phraya Anuman Rajadhon. (1972). **Sources of Art Assistance**. (ศิลปะสงเคราะห์).
Nakornluang: Bannakarn Publishing.
- Silpa Bhirasri. (1959). **A Bare Outline of History and Styles of Art**. (ประวัติศาสตร์
และแบบอย่างศิลปะ). Nakhon Pathom: Silpakorn University Publishing.